וכי מטח ההוח יומח מעיינ לה לגבך מה עשה יעקב מסר, ג) [זבחים קב. ע"ש],

ד) [בילקוט ובע"י ליחא],ד) [לעילז. ע"ש], ו) [בילקוט

ה) [נעילו.ע"ש], ו) [פינקוע אימא מאי אחר], ו) [קדושין לח. סוטה יב:], ח) שקלים

פ"א מ"א להמו כט. מ"ה ו..

י) [אסתר ב], **כ**) [בראשית

מ], () [אחשורוש], מ) [סוטה יג:], () עיין

תוספות לקמן טז. ד"ה ודחי

גליון הש"ם

גם' שני מרסיים. עי' חולין דף נז ע"ב תד"ה

מטלית:

הנהות הב"ח

ו שאי הוא חחיו חנה ברמחות: (ב) שם חמר שמוחל לפיכך זכה וינחת ממנו חסתר אסתר מאי

היא דכתיב אין אסתר מגדת ואמר רכי אלעזר וכו' שנאמר לא יגרע

יכו שמתת לא יגוע מצדיק עיניו ויוטיכס לנלח: (ג) רש"י ד"ה לח

יגרע וכו' לשלם להן גמולן אף לימים:

-"ילן מן פימים. ") ד"ה הפיל פור וכו" הגורל על אדר הס"ד:

גמולן

(א) גם' אמר

רמאי הוא לחיי

עיו משפם גר מצוה

> א ומיי פ"א מהלכות שקלים הלכה ט]:

תורה אור השלם 1. לא יְנְרַע מִצֵּדִיק עֵינְיו מלכים ְיָטֶּיִינִ בְּיִּלֶדָּ בּ יַּדְּדָּ וישיבם לנצח ויגבּהוּ:

איוב לו ז איוב לו ז 2. וַיַּגַּד יַעֲקֹב לְרְחֵל כִּי אֲחִי אָבִיהָ הוּא וְכִי כֶּן רִבְּקָה הוּא וְמָרְץ וַתַּגַּד לִאָביה: לאביה:

רראוווים רוז יר בואס זו כט ב. 3. עם נֶבֶר תִּתְּבֶר וְעִם עֵקֵשׁ תִּתַּפְּל: ידי. שמואל ב כב כז

שמואי ב כב כו 4. וְיְהִי בָבּקֶר וְהַבָּה הִוּא לִאָה וַיֹּאמֶר אֶל לְּבָן מִה זֹאת עָשִּׁיתִ לִּי הֲלֹא בְרָחֵל עָבִדְתִי עִפְּרָ וְלְפָּוֹה רבויתני: בראשית כט כה

בואסית כט כוו 5. וַיּאמֶר שָׁאוּל אֶל דּוֹדוֹ הַגֵּד הָגִּיד לְנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאַתנות וְאֶת דְּבַר הַמֵּלוּבָה לֹא הָגִיד לוֹ

וְאָם אֲטוּרִים בַּזָּקִים ילכדון בחבלי עני: עד. איוב לו ח

אוב זי זי 7. אַין אֶסְתַּר מַנֶּדֶּת מוֹלַדְתָּה וְאֶת עַנְּוּה בַּאֲשֶׁר צִּוָּה עָלֶיהְ מִרְדֵּכִי וְאֶת מַאֲמֵר מְּרְדֵּכִי אֶסְתֵּר עשָׁה בַּאֲשֶׁר הָיְתָה בְּאָמְנָה אִתּוֹ:

אסתר ב כ 8. בימים ההם ומרדכי וֹלִבּלֵשׁוּ לִשְׁלִם יִּד בּּמּלֶּר בּמָּלֶלָּר מִשְּלְּנִרִּי בַּמָּלֶלָּר בַּאָלָן וְעָרֶשׁ שְׁנֵּי סְרִיסִי תְּשֶׁב בְּשָׁאֵר בַּמָּלֶלָּר לְּאָלָ פי בּיְבִּיה וְיוֹיִם וּלִין וְּיִּבְ בּייֶּלֶן. בְּיֵנִוּ שׁ: אסתר בּ כֹא. 9. וְשָׁם אִתְּנוּ נַעַר עִבְרִי עֶבֶד לִשׁר עֶבֶּד לְשֵׁר הַטַּבְּחִים וַנְּסָפֶּר לוֹ וַיִּפְתָּר לְנוּ אֶת חֲלמֹתֵינוּ אִישׁ בַּחֲלמוֹ פָּתָר: בראשית מא יב 10. ויידט דדרר בָּוֹאֶשׁוּיִנְיּאָרַ 10. וַיִּנְּדֵע הַדְּבָר לְמְרְדֵּכִי וַיַּגֵּד לְאֶסְתֵּר הַמֵּלְבָּה וַתֹּאמֶר אֶסְתַּר

למלך בשם מרדבי: אסווו ב כב 11. וַיְבָקַשׁ הַדְּבָר וַיִּמְּצֵא וַיִּתָּלוּ שְׁנֵיהֶם עַל עֵץ יָּבֶּתֵב בְּסֵפֶר דִבְרֵי הַיָּמִים

וַיִּכְתֵּב דְּיֵבֶ לִפְנֵי הַמֶּלֶף: אסתר ב כג אָחַשָּׁוַרוֹשׁ אָת הָמָן בֶּן הַמְּדְרֶא הָאָנְגִי וַיְנִשְּׁאַהוּ וַיְּשָׂם אָת בִּסְאוֹ מַעַל כְּל הַשְׂרִים אֲשֶׁר אָתוֹ:

אסתרגא ברפאי לישראל ונגלה עון אָפְרֵים וְרָעוֹת שמְרוֹן כִּי פָעֲלוּ שְׁקֶר וְגַנָּב יָבוֹא פָשַׁט גְּדוּד בּרוּץ: הושע ה 14. וְנְגָף יְיָ אֶת מִצְרִים נְגֹף וְרְפּוֹא וְשְׁבוּ עֵד יְיִ ישעיהי יט ככ ניי בייים בייים בייים הושע ז א בַחוץ:

 וַיִּבֶּז בְּעֵינְיו לְשְׁלֹח
בי במרדכי לבדו כּי יָר בְּמְרְדֶּכֵי לְבֵּדּוֹ בִּי הָגִּידוּ לוֹ אֶת עַם מְרְדֵּכִי הַנְּידוּ לוֹ אֶת עַם מְרְדֵּכִי תִיבַקשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת בַל הַיָּהוּדִים אַשֵּׁר בַּכַל מַלְכוּת אֲחַשְׁוֵרוֹשׁ עֵם עשרה למלך אחשורוש

לא יגרע מצדיק שיניו. נותן שיניו במעשה הצדיקים לשלם להם (a) אף העתידה לבא לאחר זמן: **כרפאי לישראל.** ואחר כך נגלה עון אפרים אי ב"ב קיב. פ"ש. B) פ"א לימים רבים מדה במדה: וכפה ויצא ממנה שאול. שהיה לנוע: וכה ע"י מכה שאני מביא עליהן: הפיל פור. ומהו פור הוא הגורל מיום וילאס ממנו אססר. בתרגום של מגילהש מייחס מרדכי ועושהו עשירי ליום באיזו יום יפול הגורל וכן מחודש לחודש והגורל של כולן הטיל לשאול ומשאול עד בנימין וכתיב היא אסתר בת דודו" ואין לו ראיה ביום אחד ונפל לו הגורל על (ד) אחד: בשבעה באדר מח משה. שנאתר

אחרת בכתובים שיצאה משאול: מסרתן. ללאה והוא לניעות שלא יתפרסם הדבר שמסר לה סימנין: שנאמר לא יגרע מלדיק עיניו. וסיפיה דקרא ויושיבם לנלח ויגבהו והיינו גדולה לדורות: ואם הגים דעתו כו'. הכי סמכי קראי ויושיבם לנצח ויגבהו ואם אסורים בזקים על ידי שמגביהין עלמן באין לידי עניות ויסורים: וטובלת. מחמת נקיות שלח תהא מאוסה ללדיק משכיבתו של אחשורוש: אדון על עבדיו. ויקלוף פרעה על שני סריסיום: לשון טורסי. שם מקום: לה רחינו שינה. מתוך שהיתה חביבה עליו היה מרבה בתשמיש ולמה לשתות: משמרתי ומשמרתך. אתה ממונה על עבודה אחת ואני ממונה על עבודה מחרת: ה"ג אחר הדברים האלה גדל המלך 6 חת המן וגו'. בתר בגתן ותרש כתיב: וקה בעי הש"ם החר מאי. מה העיד עליו הכתוב שלא

גידלו עד שבא מעשה הזה: אחר שברה הקדוש ב"ה רפוחה למכה.

ילא יגרע מצדיק עיניו בשכר צניעות שהית' בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול ובשכר צניטות שהיה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר יומאי צניעות היתה בה ברחל דכתיב יויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי אחי אביה הוא והלא בן אחות אביה הוא אלא אמר לה מינסבא לי אמרה ליה אין מיהו אבא רמאה הוא ולא יכלת ליה אמר לה (6) אחיו אנא ברמאות אמרה ליה ומי שרי לצדיקי לסגויי ברמיותא אמר לה אין נעם נבר תתבר ועם עקש תתפל אמר לה ומאי רמיותא אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מינאי ולא מנסיב לי מקמה יימסר לה סימנים כי ממא ליליא אמרה השתא מיכספא אחתאי מסרתינהו ניהלה והיינו דכתיב יויהי בבקר והנה היא לאה מכלל דעד השתא לאו לאה היא אלא מתוך סימנין שמסרה רחל ללאה לא הוה ידע עד השתא לפיכך זכתה ויצא ממנה שאול ומה צניעות היתה בשאול דכתיב זואת דבר המלוכה לא הגיד לו אשר אמר שמואל (9 זכה ויצאת ממנו אסתר יואמר

מגילה נקראת פרק ראשון מגילה

רבי אלעזר כשהקב"ה פוסק גדולה לאדם פוסק לבניו ולבני בניו עד סוף כל הדורות שנאמר יויושיבם לנצח ויגבהו (וגו') ואם הגים דעתו הקב"ה

משפילו שנאמר וואם אסורים בזקים וגו' יואת מאמר מרדכי אסתר עושה אמר רבי ירמיה שהיתה מראה דם נדה לחכמים יכאשר היתה באמנה אתו אמר רבה בר לימא יי(משמיה דרב) שהיתה עומדת מחיקו של אחשורוש ומובלת ויושבת בחיקו של מרדכי יבימים ההם ומרדכי

ושבת בחיקו של

מרדבי. ואם תאמר והא לא הי׳ שם הבחנת שלש׳ חדשים שהרי בכל יום היה אותו רשע מלוי אללה וי"ל שהיתה משמשת במוך:

והיו מספרין בלשון מורסי ואומרים מיום שבאת זו לא ראינו שינה בעינינו בא ונמיל ארם בספל כדי שימות והן לא היו יודעין כי מרדכי מיושבי לשכת הגזית היה והיה יודע בשבעים לשון אמר לו והלא אין משמרתי ומשמרתך שוה אמר לו אני אשמור משמרתי ומשמרתך והיינו דכתיב יוויבקש הדבר וימצא שלא נמצאו במשמרתן יאחר הדברים האלה יי(אחר מאי) אמר רבא אחר שברא הקב"ה רפואה למכה דאמר ר"ל אין הקב"ה מכה את ישראל אא"כ בורא להם רפואה תחילה שנאמר יכרפאי לישראל ונגלה עון אפרים אבל אומות העולָם אינו כן מכה אותן ואח"כ בורא להם רפואה שנאמר ייונגף ה' את מצרים נגוף ורפוא יויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו אמר רבא בתחילה במרדכי לבדו ולבסוף בעם מרדכי ומנו רבנן ולבסוף בכל היהודים יהפיל פור הוא הגורל תנא כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה ולא היה יודע "שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד "וישנו עם אחד אמר רבא ליכא דידע לישנא בישא כהמן אמר ליה תא ניכלינהו אמר ליה מסתפינא מאלהיו דלא ליעביד בי כדעבד בקמאי אמר ליה ישנו מן המצות אמר ליה אית בהו רבגן אמר ליה עם אחד הן שמא תאמר קרחה אני עושה במלכותך מפוזרין הם בין העמים שמא תאמר אית הנאה מינייהו מפורד כפרידה זו שאינה עושה פירות ושמא תאמר איכא מדינתא מינייהו ת"ל בכל מדינות מלכותך ודתיהם שונות מכל עם דלא אכלי מינן ולא נסבי מינן ולא מנסבי לן ואת דתי המלך אינם עושים דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י ולמלך אין שוה להניחם דאכלו ושתו ומבזו ליה

ועל הכלאים יויאמר המלך להמן הכסף נתון לך והעם לעשות בו כמוב בעיניך אמר רבי אבא

למלכות ואפילו נופל זבוב בכוםו של אחד מהן זורקו ושותהו ואם אדוני המלך נוגע בכוםו של אחד מהן חובשו בקרקע ואינו שותהו "אם על המלך שוב יכתב לאבדם הרחת נתו לד. נימטרים דהכסף עולה הע"ץ רמו לו שיתלה עליו י:

יושב בשער המלך קצף בגתן ותרש אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן הקציף הקב"ה אדון על עבדין לעשות רצון צדיק וִמנו יוםף שנאמר

יושם אתנו נער עברי וגו' עבדים על אדוניהן לעשות נם לצדיק ומנו מרדכי

ווו ∘ שני מרחבים הוו ∘ שני בתון ותרש ∘ שני מרחבים הוו סאמר רבי יוחנן בגתן ותרש

ועשרת אלפים ככר כסף וגו' אמר ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראָל לפיכך

הקרים שקליהן לשקליו והיינו דתנן *סבאחד באדר משמיעין על השקלים

אותן משדותיהן בהכרות בית דין:

והעם עלו מן הירדן צעשור לחודש

הרחשון (יהושע ד) לח מהם למפרע

שלשים יום באבלו של משה ושלשה

ימים שהכינו להם לידה שנאמר

הכינו לכם לידה כי בעוד שלשה ימים

אתם עוברים וגו' (שם א) הרי

בשבעה בחדר מת משה: וכשבעה

באדר נולד. דכתיב בן מאה ועשרים

שנה אנכי היום (דברים לא) היום

מלאו ימי ושנותים). כדאי הלידה

שתכפר על המיתה: אים בהו רבנן.

מתשובתו של המן אנו למדין שכך

היה אחשורוש משיבו: קרחה אני

עושה במלכותך. שמלכות אחת

מליאה מהם: מדינתא. מדינה

קטנה: ולא נסבי מינן. נשים: ואם דמי המלך אינס עושים.

אונגריות ומסים וגולגליות וארנונות

אינן נותנין: דמפקי ליה לשתא

בשה"י פה"י. שבת היום פסח היום

ואנו אסורים במלאכה: אין שוה.

חין נחה וחין חשש להניחן: משמיעין.

בית דין מכריזין שיביאו שקלים למקדש: ועל הכלאים. שגדלו

הזרעים קלת ונילן ניכר ועוקרין

(לכתיב) תו"מ: רבינו חננאל

הגהות הגר"א

אמר לו והלא אין משמרתי ומשמרתך שוה, אמר לו אשמור משמרתי בתחילת הלילה עד החק שאנו , קבועים ואשמ[ו]ר במשמרתך. ועשו כך, במשמרתו ונתבקש . שבתחילת הלילה. שכל בתחילת ד אחר שן מי שכבר שמר, ונמצא (ו)שומר ... (י) ביכה במשמרתו. לפיכד נתבררה במשמוזה, לפיכן מזבודה עליו העיצה. אין הקב״ה מכה את ישראל עד שבורא להן רפואה, שנ׳ . כרפאי לישראל וגו׳.

מוסף רש"י

מסר לה סימנים. מסר לה יעקב סימנין לרחל שתאמר לו בלילה בשכבה -------(רשב"ם ב"ב קכג.)**. והלא** אין משמרתי ומשמרתך שוה. כל מ**שמרת** (במדבר ג'ז ועי רש"י ע"ז לח: שפי' שומרי הסף שומרי הכלים וח"א מהרש"א כאף. בשבעה באדר מת משה. נפ"ק

דקדושין (לח.) ילפינן לה מהראי דכתיב ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום. וכתיב משה עבדי מת ועתה הום עבור. וכתיב כי נתקה די לציבר היכבו כני ישנה למנו משל בשל בשל מות הוב של היים למשל היים למים להיים להיים להיים להיים להיים להי שלשת ימים אתם עוברים את הירדן וגרו וכתיב והעם פעל ומן הירדן בעשור לחדש הראשון, אז מהם ל"יג לנתפרע, ממאל שבשבש באדר מת משה, ומנון שבשבעה באדר נולד, שנאמר ויאמר אליהם כן מאה ועשרים שנה אכני היים וגרי מה ח"ל היום, היום מלאו ימי ושטמי (פוחה יב). משמיעדן על השקלים. בהכרות בית דין (דקפו במ.) שיהו ישראל מביאין תרומת שקלים בניסן דכתיב בחדשו לחדשי השנה, חדש והכא לי קרבן מחרומה חדשה (פו־ק ו). ועל הכלאים. משמיעין שלא חרע כלאים (שם מכתיי) או: לעקור כלאי הורעים הניכרין בין המבואה ולקפור ב

בשנית לשל התוכל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אַדְר: אסתר ג ז 17. וַיאמֶר המָן הַפִּל פּר הדה גַּוֹלֶר לְפָנֵי הָמָן מִיּוֹם לְּיוֹם ומַחֹדֶש לְחֹדֶש שָנִים עָשֶׁר הוּא חֹדֶש אֲדְר: אסתר ג ז לְּמֵלֶךְ אָחַשְׁוּרוֹש יָשְׁנוֹ עִם אֲחָד מְפָּוֶר וּמִפֶּרָר בִּין הָעִמִּים בְּכל מִדִּינוֹת מִלְכוּתְהְּ וְדְתָּיִהְם שׁנוֹת מִבְּל עְבּוֹים הַפֶּלְךְ אַשְׁקוֹל עַל יְדֵי עִשִּׁי הִּמָּלְאָבָה לְהָבִיא אָל גִּנִי הִמִּלֶּרִ: אסתר ג ט 19. וַיאמֶר הַמֵּלֶךְ לְהָמִן הַבָּסְף נְתִּוֹן לְךְ וְהְעָם לְעֲשׁוֹת אַשְׁקוֹל עַל יְדֵי עִשִּׁי הִמִּלְאָבָה לְהָבִיא אָל גִּנִי הִמִּלֶּרִ: אסתר ג ט 19. וַיאמֶר הִמֵּלֶךְ לְהְמִן בו כטוב בעיניר: אסתר ג יא